

Anchuras i la defensa

TUB D'ASSAIG

Mentre diversos grups continuen preocupats pel que pugui passar a Anchuras amb la instal·lació d'un camp de tir, els tècnics del Ministeri de Defensa insisteixen amb la seva sorprenent visió ecologista i d'ineludible necessitat de transformació d'un espai natural. Primer fou

uns congressistes americans van fer a l'accelerador de partícules que s'estava construint al Fermilab, a Illinois. Un senador va preguntar si hi havia alguna cosa relacionada amb l'accelerador que tingués a veure amb la seguretat del país. Davant la negativa del director del laboratori, el senador va insistir.

Narcís Serra.

Narcís Serra qui va atribuir als camps de tir propietats salvadores d'espècies amenaçades, sense explicar, però, per què aleshores no es creaven camps de tir a Donana o al Delta de l'Ebre, zones que mereixen també protecció especial.

Ara, la defensa del camp de tir d'Anchuras va per altres camins. Es ressalta que el camp de tir és necessari per a la defensa nacional. Sovint es trau aquest tema quan no hi ha més arguments per a defensar un projecte. Sembla que la —suposada— defensa del territori passa per damunt de tot.

Això recorda la visita que

I finalment, va obtenir aquesta resposta: «L'accelerador no té a veure amb la defensa del país, excepte perquè el fa digne de ser defensat».

Amb Anchuras es podria dir una cosa semblant. Hi viuen espècies que es troben en perill d'extinció i que també han de ser defensades. Potser la defensa nacional no passa tant pels mètodes com per cuidar allò que es defensa. Sense el camp de tir l'exèrcit podria estar menys entrenat. Però són zones com Anchuras i com moltes altres les que fan que un territori sigui digne de ser defensat. *Xavier Duran*

Ciència i poder

PRESTATGERIA

El poder i les seves manifestacions ocuparen les sessions de la V Universitat d'Estiu de Gandia, el 1988. Ara, algunes de les ponències han estat editades sota el títol d'*Els espais del poder* (Ajuntament de Gandia-Universitat de València, 1989; 292 pàgines).

Entre els diversos temes tractats, no hi podia faltar la

ciència. Avui —i pràcticament sempre ha estat així— la ciència representa la possibilitat d'assolir una societat amb més benestar, però també, segons el seu ús, una eina per controlar aquesta societat. En aquest llibre es recull un escrit d'Ingar Roggen, de la Universitat d'Oslo, sobre «Informàtica i poder». J. Bernabeu, catedràtic de física teòrica a la

Les sorpreses de la tardor

EL TEMPS EN 'EL TEMPS'

Cada any passa el mateix. Els aiguats, en alguns casos torrencials, afecten tota l'àrea del País Valencià, Catalunya i les Balears. Aquesta tardor no ha estat l'excepció. A principis de setembre li tocava al País Valencià amb aiguats que van donar quantitats importants: entre 150 i 250 litres per metre quadrat. Més tard tocava a les Balears, on per cert, els aiguats torrencials no són ni tan freqüents ni tan intensos com puguin ser-ho a Catalunya o al País Valencià. Es van recollir entre 100 i 225 litres. Catalunya, aquest any, s'ha quedat una mica al marge d'aquestes pluges, si bé un front provocava l'últim cap de setmana d'octubre aiguats amb quantitats entre 30 i 100, amb intensitats que van arribar als 190 litres per hora (una mica més de 3 litres per minut). Precisament l'aigua que cau en relació amb l'estona que triga a caure, que acostuma a ser molta aigua en molt poc temps, provoca que tota l'aigua, lluny de filtrar-se, s'escoli i provoqui importants rierades i una gran erosió del terreny.

Hi ha diversos factors que afavoreixen la repetició d'aquesta situació de pluge excepcionals cada any:

—La temperatura de l'aigua del mar a la tardor, que sol ser la més alta de tot l'any.

—La presència de vent de Llevant que, en arribar a la costa, xoca amb les muntanyes i s'eleva bruscament, es refreda notablement i es condensa en forma de núvols.

—La presència a les capes altes d'aire notablement fred a la Mediterrània, el que s'anomena *gota freda*. El contrast entre l'aire càlid i humit de superfície amb el fred d'alçada comporta una combinació explosiva i provoca la formació d'impressionants torres de núvols de tempesta (els cumulonimbus).

—Per acabar, la facilitat que té l'àrea de la Mediterrània occidental per a reactivar les perturbacions quan arriben a la nostra zona, moltes vegades pràcticament desgastades, les quals, com a conseqüència del relleu d'aquesta zona reforça aquestes depressions.

Els que s'hagin perdut els

Universitat de València, hi exposa les noves fronteres en física de partícules i astrofísica. Rafael Grasa, de la Universitat Autònoma de Barcelona parla de la ciència i la cursa d'armaments. Paula Bradish, assessora científica del Partit Verd alemany, fa una crítica feminista de l'enginyeria genètica. I el biòleg i escriptor Joan Senent-Josa mostra la utilització ideològica de la ciència.

Aquest darrer capítol, per

exemple, mostra com es pot fer servir la ciència per a donar bases teòriques a una determinada postura política. I en l'apartat de Rafael Grasa s'observa la necessitat que el científic prengui una postura, com a ciutadà, en l'aplicació, en el camp militar, dels seus treballs. L'avanç científic ha assolit un nivell que fa necessari un control sobre el seu desenvolupament. Per això, en un debat sobre el poder, la ciència hi havia de tenir el seu lloc.

X. D.

Els estornells

BADALL DE GAT

Quan comence l'hivern, tornaran els estornells. Com des de fa ja uns anys ompliran València d'una fressa hitchcockiana, s'alinearàn en les antenes en un motiu fotogràfic i cagaran damunt la roba blanca amb en-

Per defensar-se dels depredadors, els estornells viatgen sempre en grups.

vejable capacitat logística —distingint quina és la peça que s'estima més la senyora i concentrant-hi l'artilleria—. Molts ciutadans es preguntaran, tal com es pregunten tots els anys, quin tipus d'ocell és el que els impideix passejar pels jardins, que fa del viatge en motocicleta per la ciutat un motiu de risc, i que deixa el monument de la Gran Via a Teodor Llorente completament blanc, configurant-li unes noves proporcions de tipus piramidal. Però l'estornell, el *Sturnus vulgaris*, un pardal menut, gris, i babau, reuneix totes les característiques per a passar desapercebut. Potser per això, per una mena de constància biològica de la seua insípida individualitat, l'estornell es reuneix a la tardor en immensos grups que poden superar els 200.000

individus, produint on arriba un concert eixordador a l'estil minimalista, on la repetició del crit constitueix l'única diversitat.

L'estornell és una espècie antropòfila, molt lligada a la presència humana. Darrerament, durant l'emigració visita les grans ciutats buscant-hi un lloc segur per passar la nit, on per raons òbvies no corren el perill de ser sorpresos pels caçadors. A l'estiu els trobem en les zones agrícoles amb pastures del centre d'Europa, i al nostre país ocupa quasi totes les àrees, fonamentalment les zones de cereals, ametllers, oliveres i ceps. Per a la cria utilitza les cavitats dels vells edificis, els murs de pedres i les teulades de les cases més altes. A final de l'estiu, comencen a agrupar-se i, amb el pas dels dies, els grups van creixent progressivament fins a constituir un gran estol que els permet iniciar la migració cap a terres del sud. S'ha comprovat que molts dels estornells que arriben a València són originaris de Suïssa i Alemanya.

Però ¿per què formen aquest grans grups? Probablement per a defensar-se dels depredadors. Encara que sembla un poc paradoxal, un gran grup resulta molt més difícil d'atacar per un depredador que un individu aïllat, perquè no li permet concentrar-se en la presa, perseguir-la ni sorprendre-la. La multitud és la defensa dels taral·lirots, dels poca-solta, dels bledes, dels beneïts. I aquest és un pardal tan poc eixerit, que popularment es diu d'una persona curta d'enteniment que té un cap d'estornell.

Martí Domínguez

Al País Valencià, els aiguats torrencials són ja la norma.

aiguats d'aquest any, que no es preocupin, que l'any que vé hi ha moltes possibilitats que es tornin a repetir. No us penseu que tenim precisions per a l'any 1990, però sabem estadísticament que la probabilitat que se'n tornin a produir és molt alta. Impedir que caiguin ara per ara és impossible, però sí que es-

tà en la mà de tots evitar notablement les conseqüències posteriors d'aquests aiguats, fent canalitzacions de les rieres i els rius, no construir en aquestes zones, no creuar les rieres amb el cotxe quan hi ha perill, etc. A veure si l'any que vé ja no ens enganyen tan de sorpresa.

Francesc Mauri